

1. Безлюбченко О. С. Планування міст і транспорт: навч. посібник / О.С. Безлюбченко, С. М. Гордієнко, О. В. Завальний; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 271 с.

2. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. ДБН 360-92**. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN35002>.

3. Олійник Я. Б. Територіальна ідентичність населення Подільського регіону: монографія / Я.Б. Олійник, О.М. Гнатюк. К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. 223 с.

4. План зонування міста Тернополя. URL: <https://ternopolcity.gov.ua/generalniy-plan/20072.html>.

Любий А.

магістрант II курсу

спеціальності 103 Науки про Землю

Науковий керівник – доц. Янковська Л. В.

ГІДРОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РІЧОК ГУСЯТИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Зростаюче антропогенне навантаження призводить до негативних змін у довкіллі. В останні кілька десятиліть гостро постає питання збереження кількості та якості водних ресурсів, оскільки вони мають велике значення для економічного розвитку країни із забезпеченням усіх сфер життєдіяльності людини.

Метою даної статті є дати характеристику річкам, що протікають через територію Гусятинської громади. Об'єкт дослідження – річки у Гусятинській територіальній громаді. Предмет дослідження – гідрологічні характеристики водних об'єктів громади.

Гусятинська територіальна громада (ТГ) – територіальна громада в Україні, у Чортківському районі Тернопільської області. Адміністративний центр – смт Гусятин. Площа громади – 248,2 км², населення – 15 745 осіб (2020). Утворена 15 липня 2015 року шляхом об'єднання Гусятинської селищної ради та Вільхівчицької, Суходільської сільських рад Гусятинського району [1].

Через територію громади протікають декілька річок. Річка *Збруч* (ліва притока Дністра), на правому березі якої знаходяться такі населені пункти громади Боднарівка, Зелена, Вільхівчик, Сидорів, Сокиринці. Протікає Подільською височиною, на межі Тернопільської та Хмельницької областей. Бере початок за межами громади з джерел поблизу села Щаснівка Тернопільського району на Авратинській височині. Тече Подільською височиною з півночі на південь. Довжина 247 км, площа басейну 3350 км². Середня глибина 1,5-2 м. Ширина річки 8-11 м, глибина на плесах 2,5-4 м. Русло має численні меандри, трапляються порожисті ділянки, багато островів і стариць. Похил

річки 0,8 м/км, площа поперечного перерізу 22 м², швидкість течії 0,57 м/с, витрата води 15,54 м³/сек. На території Гусятинської громади знаходиться частина середньої течії річки. Тут долина V-подібна (каньйоноподібна), завширшки 0,5-1,6 км, схили круглі, розчленовані ярами і балками. Заплава до 80-100 м, іноді відсутня. Живлення мішане, з переважанням снігового, характерні літні дощові паводки, виникають льодові утворення (забереги, шуга) у грудні, льодостав (крім порожистих ділянок) встановлюється на початку січня, скресає у середині березня.

Серед приток р. Збруч, що протікають через територію громади, найбільшою є річка *Гнила*. Вона бере початок за межами громади (біля м. Скалата). Тече з північного заходу на південний схід вздовж Медоборів. Впадає до Збруча на південний схід від села Личківці Гусятинської громади. Над річкою розташовані такі села ТГ, як Постолівка, Городниця, Личківці. Похил річки 1,7 м/км. Долина в межах громади V-подібна, завширшки 0,5-1,5 км. Заплава завширшки до 350 м. Річище звивисте, завширшки до 22 м. Вода річки використовується для господарських потреб.

Річка *Тайна*. Бере початок за межами громади – на захід від села Іванівки. Тече з північного заходу на південний схід та (в нижній течії) на схід. Впадає до річки Гнилої в селі Личківці Гусятинської територіальної громади. Похил річки 2,0 м/км. Долина трапецієподібна, нижче за течією V-подібна, глибина у пониззі 45 м, ширина до 2,6 км. Заплава двостороння, значною мірою заболочена, завширшки до 100 м. Річище звивисте, завширшки 6-7 м. Живлення мішане, з переважанням снігового. Замерзає у грудні, скресає в березні. Стік зарегульований ставками. Використовується частково для господарських потреб, частково для сільськогосподарських. Над річкою розташовано декілька сіл громади, а саме Личківці, Трибухівці.

Річка *Черниця*. Бере початок на південній стороні від села Ключинці (Хоростківської територіальної громади). Формується з багатьох безіменних струмків та двох водойм. Тече переважно на південний схід громади схід через село Постолівка і впадає в річку Гнилу, праву притоку Збруча. Похил річки – 4,6 м/км.

Річка *Кривенька* (права притока Збруча, басейн Дністра). Довжина річки 15 км, похил річки – 5,0 м/км. Формується з багатьох безіменних струмків та водойм. Площа басейну 49,0 км². Бере початок на південний схід від села Жабинців (Васильковецька сільська громада). Тече переважно на південний схід і на північно-східному боці від села Коцюбинчики досліджуваної громади впадає в річку Збруч. Вздовж берегової смуги розташовані такі села громади: Товстенке,

Кривеньке, Васильків.

Річка *Ботова Долина*. Довжина річки 12 км, похил річки 6,9 м/км, площа басейну водозбору 31,2 км², найкоротша відстань між витоком і гирлом – 9,54 км, коефіцієнт звивистості річки – 1,12. Формується декількома струмками та загатами. Бере початок на південно-західній стороні від села Кривеньке, що знаходиться у досліджуваній нами громаді. Тече переважно на південний схід через села Коцюбинчики та Босури даної громади і проти села Збриж впадає в річку Збруч.

Річка *Босирка* (права притока р. Ботової Долини, басейн Дністра) Довжина річки приблизно 4,56 км, найкоротша відстань між витоком і гирлом – 4,32 км, коефіцієнт звивистості річки – 1,06. Формується декількома струмками та загатами. На деяких ділянках річка пересихає. Бере початок на південно-східній стороні від села Чорнокінецька Воля (Коліндзянської сільської громади) та на південних схилах гори Розбита Могила (306,0 м). Проте більша її частина знаходиться у межах Гусятинської громади, а саме тече переважно на південний схід через село Босири і впадає в річку Ботову.

Річки *Суходіл* та *Чабарівка* повністю знаходяться на території громади. Річка *Суходіл* (права притока Збруча). Довжина річки 13 км, похил річки – 3,5 м/км. Площа басейну 42,3 км². Бере початок на південно-східній стороні від села Васильківці досліджуваної ТГ. Тече переважно на південний схід через села Суходіл та Сидорів і впадає у річку Збруч.

Річка *Чабарівка* – ліва притока р. Суходолулу. Бере початок північний схід від села Васильківців. Тече переважно на південний схід через село Чабарівку і у селі Суходіл впадає у річку Суходіл, ліву притоку Слобідки.

Таким чином, через територію Гусятинської територіальної громади протікає дев'ять річок, з яких більшість – малі річки (окрім р. Збруч, що належить до середніх). Дві річки (Чабарівка та Суходіл) повністю знаходяться на території громади, деякі (Ботова Долина, Босирка Кривенька, Черниця) – течуть переважно в Гусятинській ТГ, а також нижні течії річок Гнила і Тайна та середній течії річки Збруч.

Список використаних джерел:

1. Гусятинська селищна громада. URL: <https://www.hsr.gov.ua/>.
2. Управління екології та природних ресурсів Тернопільської обласної військової адміністрації. URL: <https://ecology.te.gov.ua/>.
3. Регіональний офіс водних ресурсів у Тернопільській області. URL: <https://rovto.davr.gov.ua>.